

משרד הכלכלה
מחקר וכלכלה

שילוב האוכלוסייה הערבית בתחומי הטכנולוגיה העילית: דוח מסכם לתוכנית עמותת 'צופן'

גלי ליס-גינסבורג
אלון פורת
מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה

11/8/14

רקע לתוכנית המשותפת

- משרד הכלכלה החליט על הפעלת מיזמי הכשרה ותעסוקה באזורי הפריפריה בשיתוף עם ארגוני המגזר השלישי : **צופן אחד מהמיזמים**

מטרת התוכנית המשותפת: לשלב אקדמאים ובוגרי קורסי הכשרה מקצועית בתחום ההייטק מהמגזר הערבי בעבודה בתעשיית ההייטק.

- זמני התוכנית המשותפת : ספטמבר 2011 – ספטמבר 2012

- המשתתפים בתוכנית הופנו ל- 2 מסלולים :

1. מסלול ישיר להשמה.

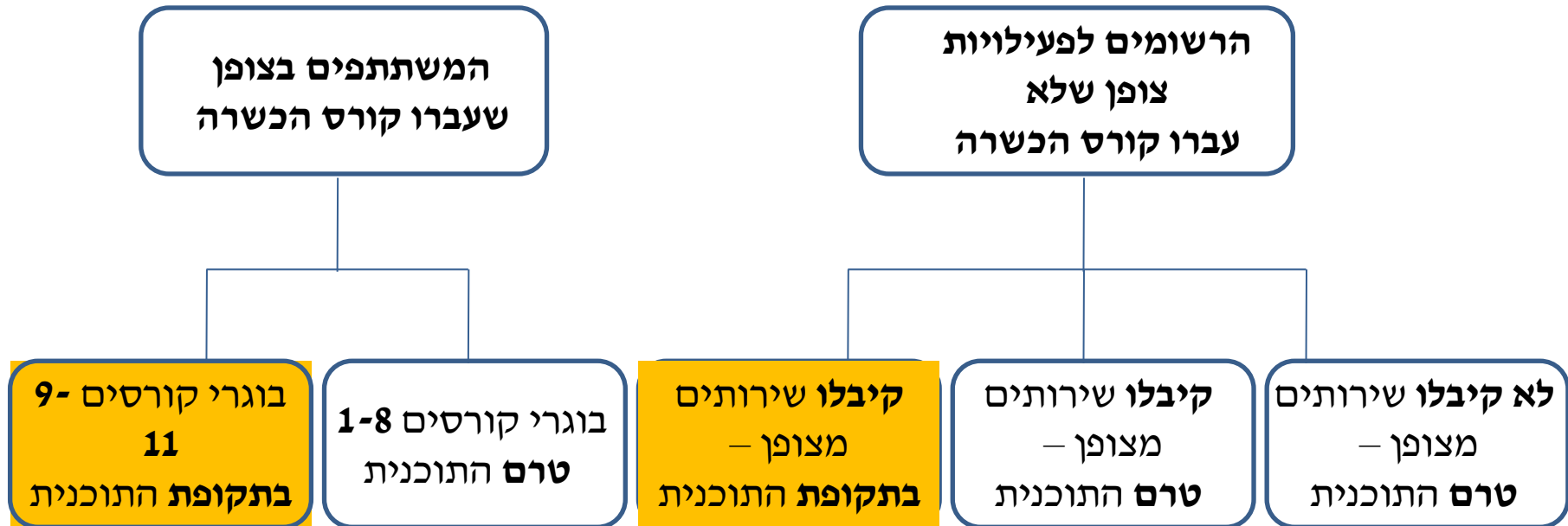
2. מסלול הכשרה מקצועית והשמה.

מטרת המחקר ומתודולוגיה

מטרת המחקר: בדיקת תרומת פעילות צופן לשינוי במצבם התעסוקתי של המשתתפים בתוכנית המשותפת (הן למשתתפים בקורסי ההכשרה והן למשתתפים במסלול ההשמה הישירה) ולהשתלבות בשוק ההייטק

- הנתונים נאספו באמצעות ראיונות טלפוניים בשפה העברית שנערכו בקרב המשתתפים בתוכנית.
- רואיינו 804 משתתפים, אשר מהווים 46.5% מכלל האוכלוסייה הרלוונטית למחקר.
- המחקר התמקד בעיקר באוכלוסייה מתקופת התוכנית המשותפת.

אוכלוסיית המחקר

**משתתפים ללא קורס הכשרה לעומת
משתתפים שעברו קורס הכשרה בתקופת
התוכנית המשותפת - השוואה**

מאפיינים סוציו דמוגרפיים בקרב משתתפים בתקופת התוכנית המשותפת

משתתפים שעברו קורס הכשרה (2*)	משתתפים ללא קורס הכשרה (1*)	פירוט המשתנה	משתנה
72.0%	80.1%	גברים	מגדר
28.0%	19.9%	נשים	
25.6%	27.3%	נשוי	סטאטוס משפחתי
74.4%	72.7%	רווק	
67.5%	57.6%	מוסלמי	דת
27.5%	32.4%	נוצרי	
5.0%	10.0%	דרוזי+צ'רקסי	
27.5	27.8		גיל ממוצע

1* - משתתפים שקיבלו שירותים מצופן אך לא עברו קורס הכשרה
2* - משתתפים בוגרי קורסי הכשרה 9-11

מאפייני השכלה בקרב משתתפים בתקופת התוכנית המשותפת

השכלה	משתתפים ללא קורס הכשרה	משתתפים שעברו קורס הכשרה
תואר ראשון	47.7%	67.4%
תואר שני	6.1%	0.0%
הנדסאי/טכנאי	22.3%	16.3%
תיכוני (בגרות מלאה)	23.9%	16.3%
סה"כ	100.0%	100.0%
שיעור בעלי השכלה בתחום המדעים המדויקים*	46.2%	53.5%

* הכוונה במדעים מדויקים היא למקצועות המחשבים והאלקטרוניקה

משלחי היד של המשתתפים בתקופת התוכנית המשותפת

משתתפים שעברו קורס הכשרה		משתתפים ללא קורס הכשרה		משתנים
סטאטוס תעסוקתי ביום הסקר	סטאטוס תעסוקתי קודם	סטאטוס תעסוקתי ביום הסקר	סטאטוס תעסוקתי קודם	
(37.5%)	(6.1%)	(17.6%)	(10.9%)	משלחי יד אקדמאים ומנהלים
(25.0%)	(30.3%)	30.9%	28.6%	חופשיים וטכניים
(25.0%)	(39.4%)	(22.1%)	33.7%	פקידים וסוכנים
(12.5%)	(18.2%)	(23.5%)	19.5%	עובדים מקצועיים
(0.0%)	(6.1%)	(5.9%)	(7.4%)	עובדים בלתי מקצועיים
100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	סה"כ
7,010 ש"ח	6,780 ש"ח	5,930 ש"ח	6,020 ש"ח	שכר ממוצע למשרה מלאה

* סימון ( ) מראה על אומדן אוכלוסיה הנמוך מ- 30 בתא

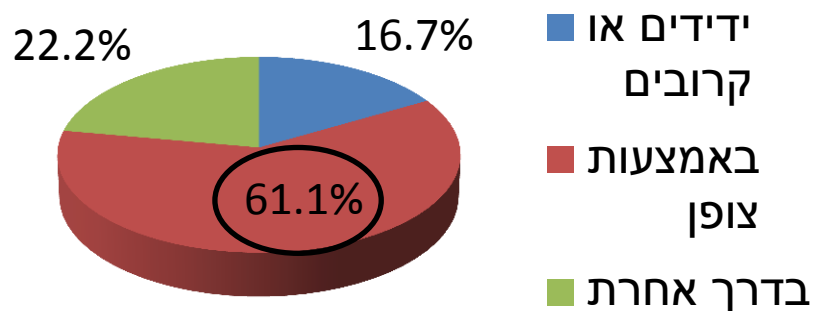
הענף הכלכלי של המשתתפים בתקופת התוכנית המשותפת

משתתפים שעברו קורס הכשרה		משתתפים ללא קורס הכשרה		משתנים
סטאטוס תעסוקתי ביום הסקר	סטאטוס תעסוקתי קודם	סטאטוס תעסוקתי ביום הסקר	סטאטוס תעסוקתי קודם	ענף כלכלי
(0.0%)	(6.1%)	(18.6%)	(12.6%)	חקלאות ותעשייה
(0.0%)	(27.3%)	(13.7%)	18.0%	מסחר, חשמל, מים ואחר
(0.0%)	(12.1%)	(3.9%)	(10.2%)	שירותי אירוח ואוכל
(6.3%)	(6.1%)	(3.9%)	15.1%	תחבורה ותקשורת
(87.5%)	(30.3%)	34.3%	21.1%	שירותים פיננסיים
(6.3%)	(18.2%)	25.5%	22.9%	מנהל ציבורי וחינוך
100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	סה"כ

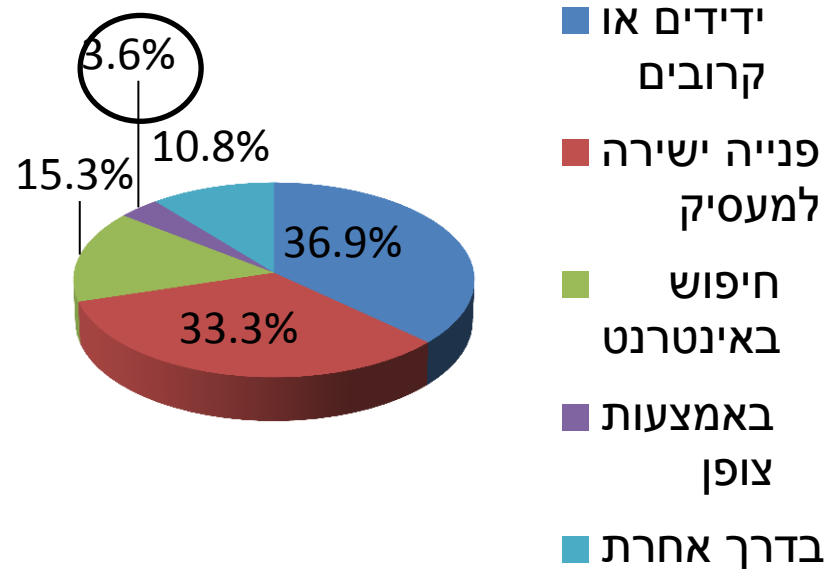
• סימון ( ) מראה על אומדן אוכלוסיה הנמוך מ- 30 בתא
 • עבודה בתחום ההייטק מתחלקת בין מספר ענפים כגון: שירותים פיננסיים, תעשייה, תחבורה ותקשורת

אופן מציאת עבודה נוכחית בקרב המשתתפים בתקופת התוכנית המשותפת:

משתתפים שעברו קורס הכשרה

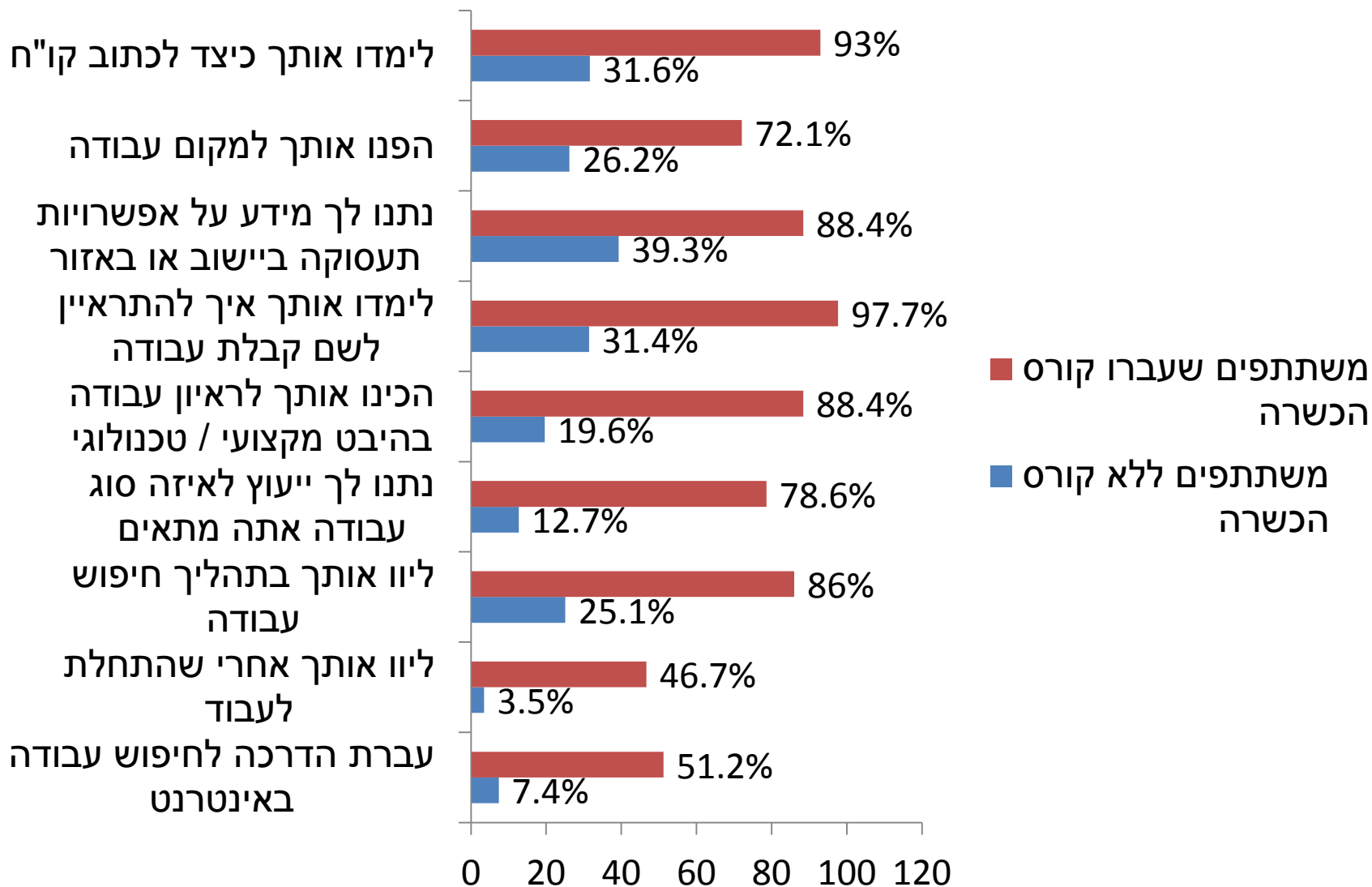
משתתפים ללא קורס הכשרה

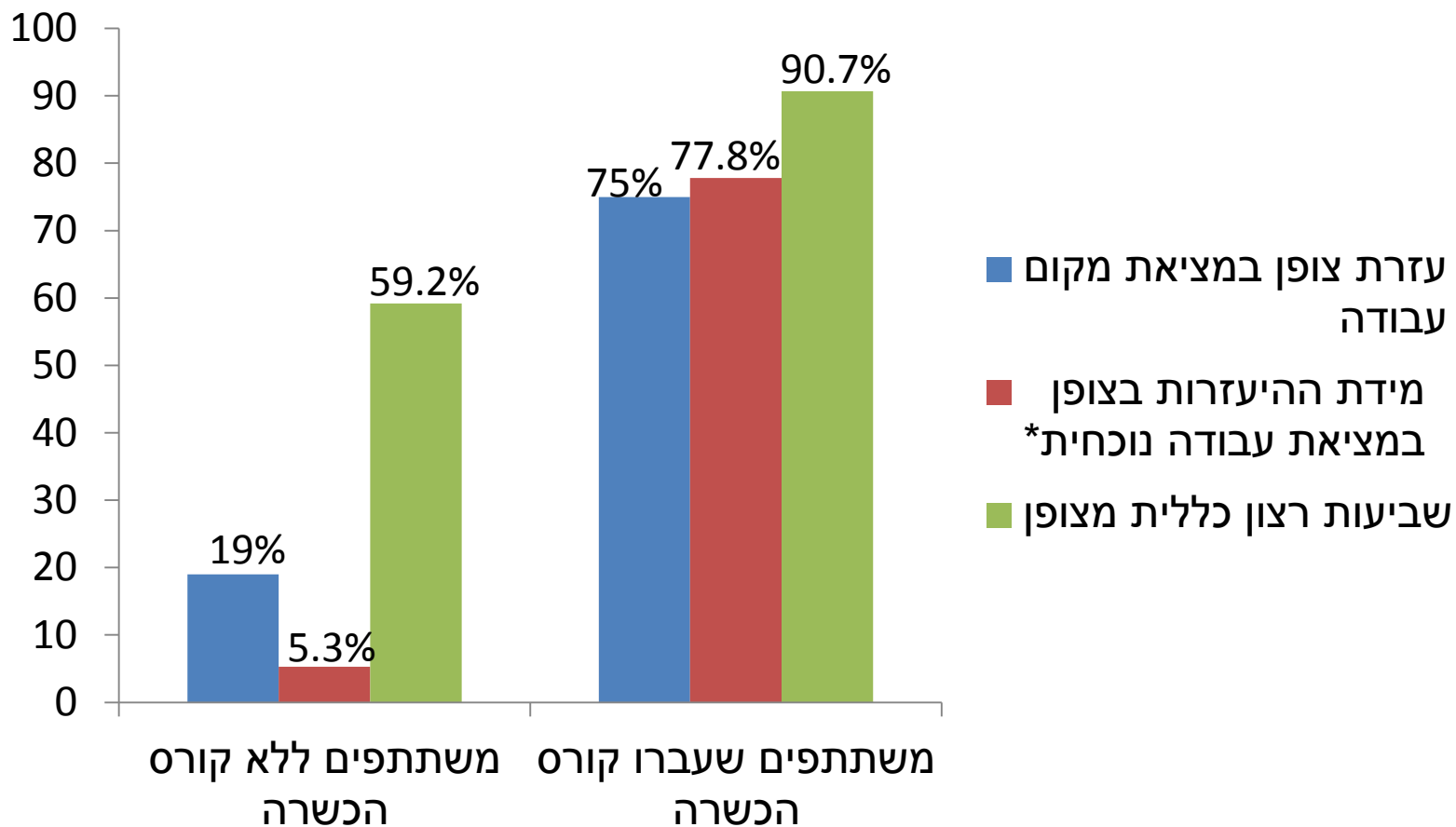
שיעורי התעסוקה של קבוצות שונות מתוך המשתתפים בתקופת התוכנית המשותפת

משתתפים שעברו קורס הכשרה	משתתפים ללא קורס הכשרה	
74.4%	64.6%	עובדים כיום בעבודה כלשהי
83.3%	74.1%	שעור העובדים מקרב אלו שלמדו מקצועות מחשבים
46.5%	24%	עובדים בתחום המחשבים מתוך העובדים

שיעור העונים בחיוב על פעולות שנעשו על ידי צופן לעזרה במציאת עבודה בקרב משתתפים בתקופת התוכנית המשותפת:

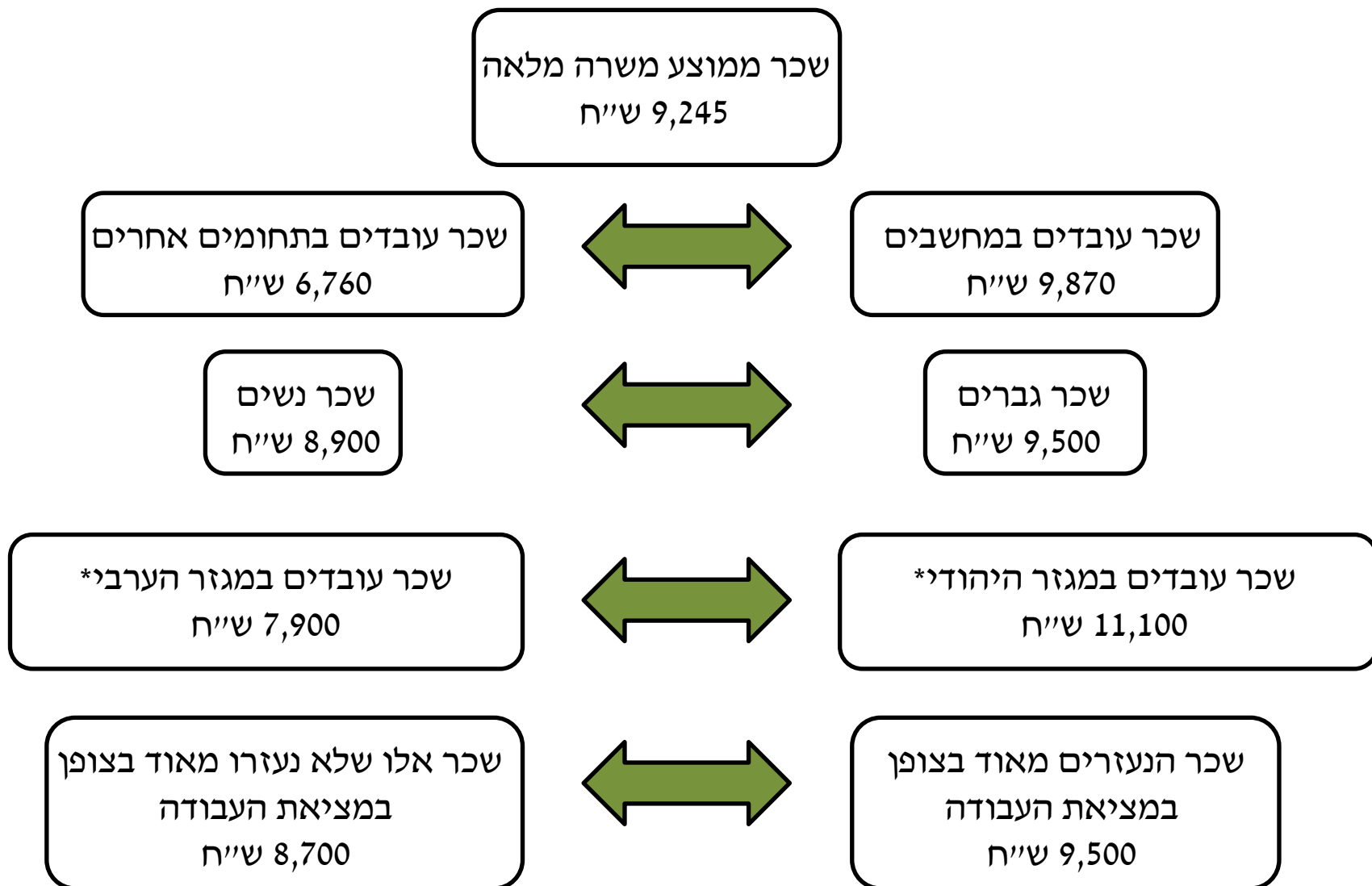
שיעור העונים בחיוב על ההיעזרות בצופן במציאת מקום עבודה ושביעות רצון מצופן בקרב משתתפים בתקופת התוכנית המשותפת

* מקרב אלו שהחלו לעבוד לאחר שנרשמו לצופן

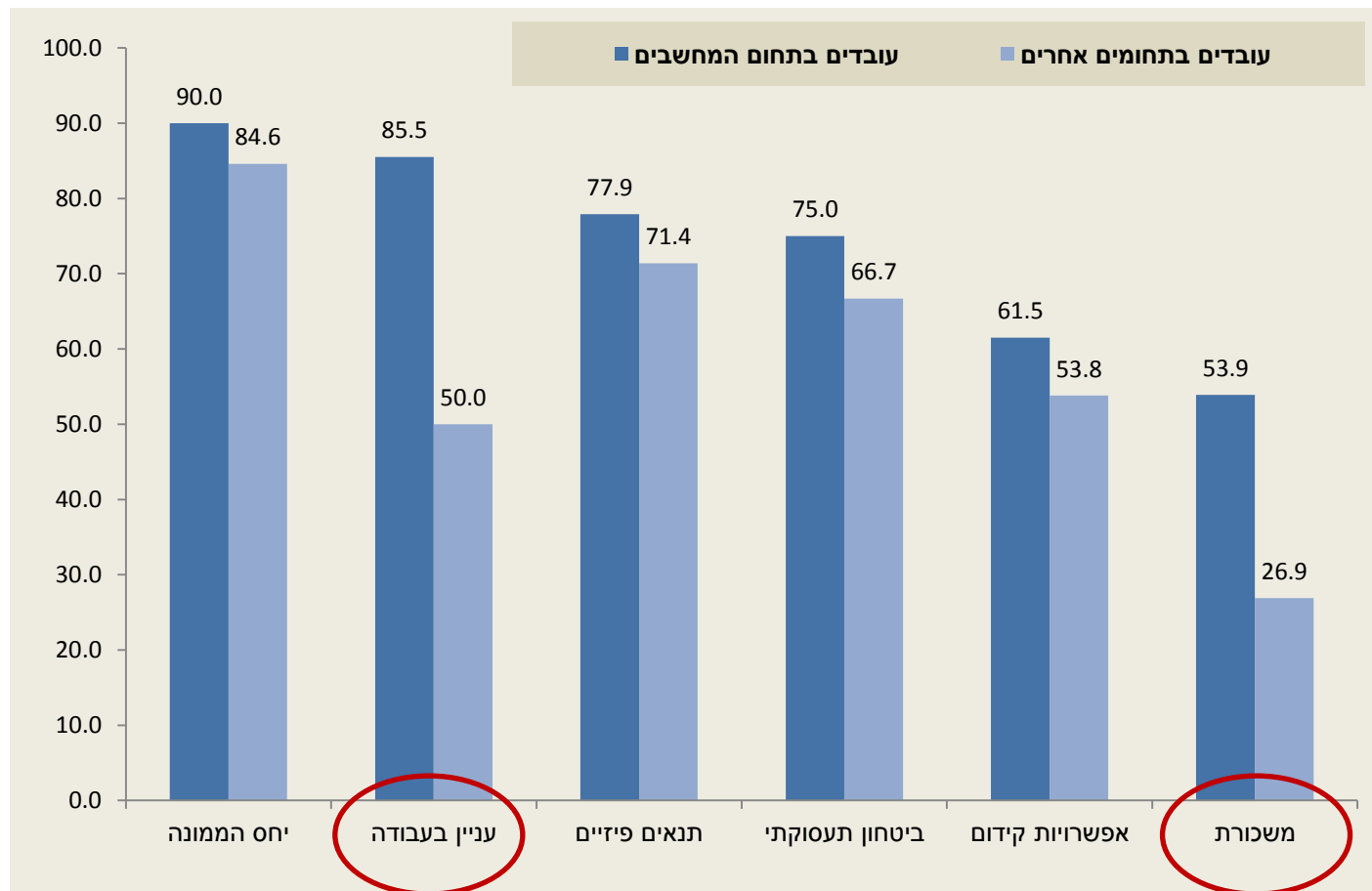
מאפייני אוכלוסיית בוגרי ההכשרות

מספר מאפייני שכר עבודה נוכחית בקרב בוגרי ההכשרות

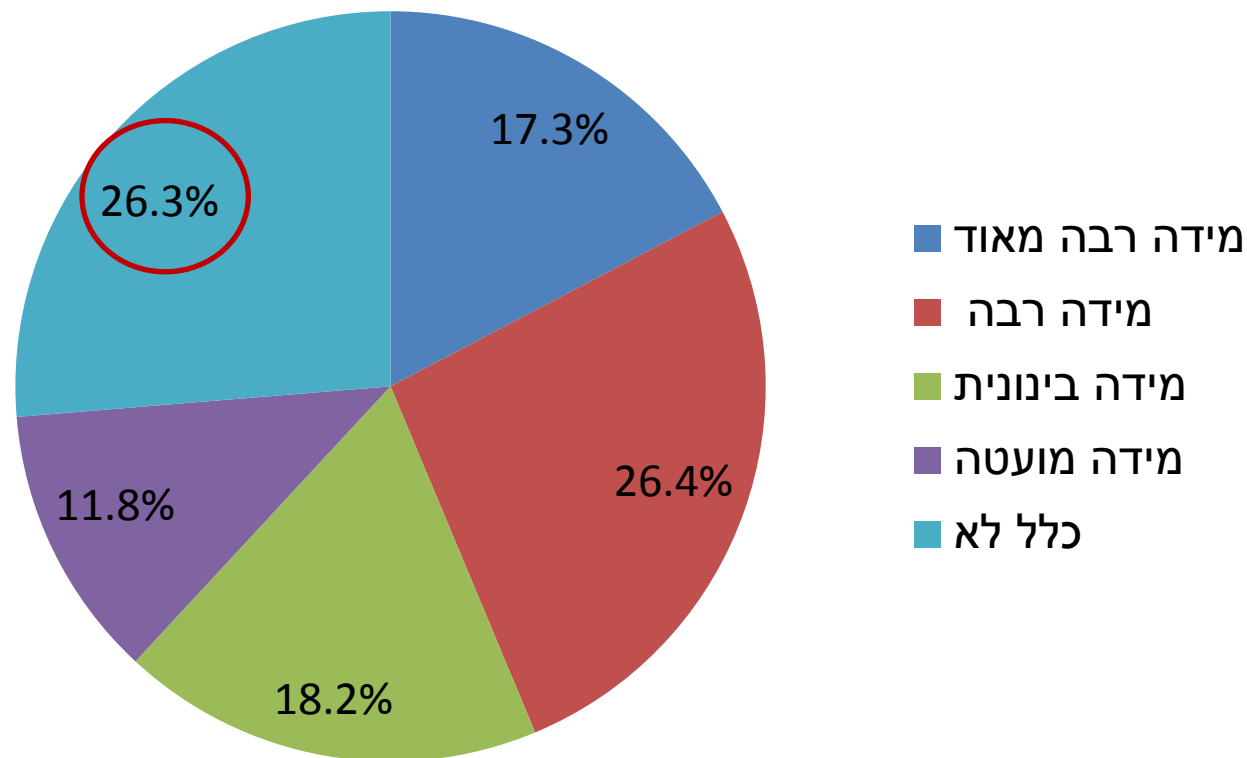
* החלוקה למגזר בו עובדים המשתתפים נקבעה על סמך תשובת הנשאלים

שיעור בוגרי ההכשרות העובדים שציינו כי הם מרוצים מאוד ממספר משתנים במקום העבודה, לפי תחום העבודה:

מידת השימוש בידע שנרכש בהכשרה במקומות העבודה, באחוזים מסה"כ

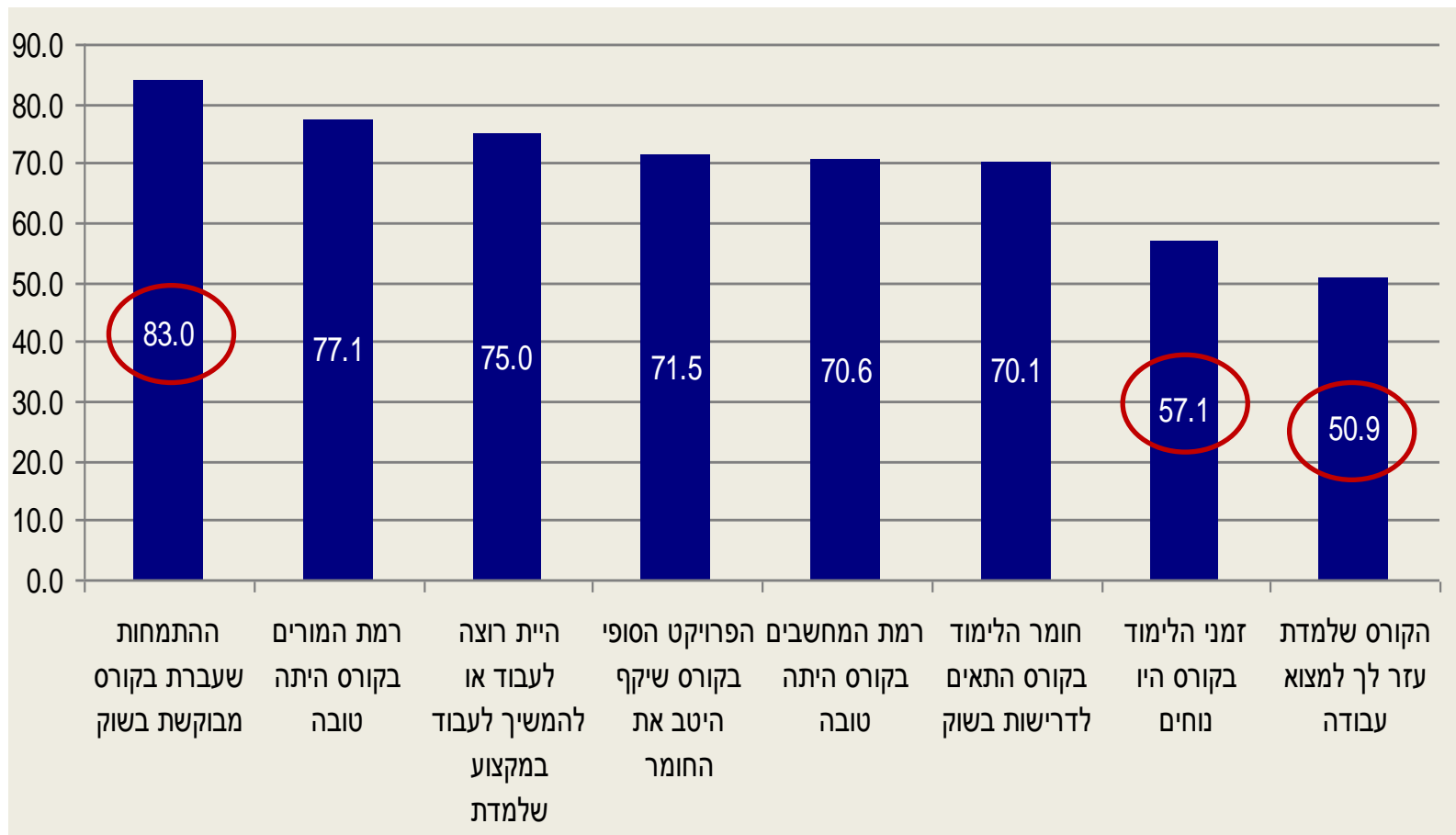

* כ- 50% מאלו שעבדו ביום הראיון בתחום המחשבים עשו שימוש בידע שרכשו בהכשרה במידה רבה או רבה מאוד לעומת 17% מקרב העובדים בתחומים אחרים.
* נשים עשו שימוש רב יותר בידע שרכשו בהשוואה לגברים (65% לעומת 39% בהתאמה).

הסיבות העיקריות להשתתפות בהכשרות

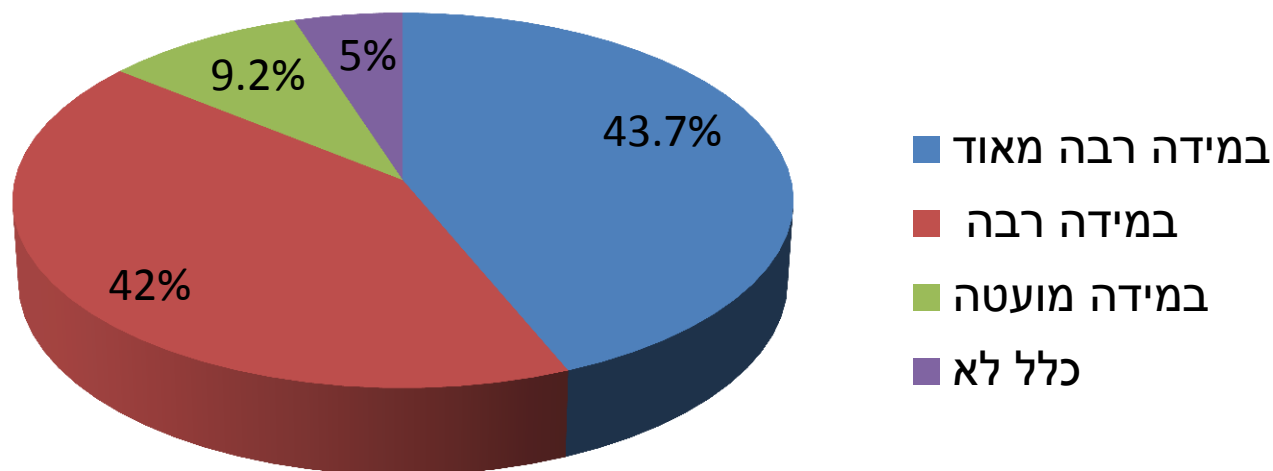
- על מנת למצוא עבודה או מכיוון ששמעו שהמקצוע מבוקש בשוק - 42%.
  - ההכשרה קשורה ללימודים קודמים או רצון להרחיב ידע בנושא - 16%.
  - אהבה או התעניינות בתחום - 14%.
  - זאת ההכשרה שנפתחה או שהתאימה להם באותה תקופה - 11%.
  - סיבות אישיות אחרות - 10%.
- 35% מבוגרי ההכשרות אמרו שהיו מעדיפים ללמוד הכשרה אחרת על פני ההכשרה אותה סיימו. כשליש מהם רצו לעבור הכשרה בתחום JAVA והיתר ציינו הכשרות בתחומים אחרים כגון: פיתוח תוכנה, בדיקות תוכנה (QA), REAL TIME וכד'.

אחוז הבוגרים המסכימים עם היגדים הקשורים לקורס ההכשרה

- ❖ נשים הסכימו עם כל ההיגדים שנבדקו בשיעורים גבוהים מאלו של הגברים.
- ❖ כ- 49% מבוגרי ההכשרות טענו כי היה להם קושי כלכלי או קושי לקיים את עצמם בעת הלימודים בהכשרה (57% מהגברים לעומת 17% מהנשים).

המידה בה הבוגרים היו ממליצים לחברים לעבור את קורס ההכשרה בצופן, באחוזים

שיעורי ההמלצה בקרב נשים היו גבוהים יותר בהשוואה לגברים - 96% מהנשים היו ממליצות במידה רבה או רבה מאוד על ההכשרה לעומת 83% מהגברים

השוואת משתנים עיקריים בחלוקה למועדי הכשרות – א'

בוגרי הכשרות 9-11 בתקופת התוכנית	בוגרי הכשרות 5- 8 טרם התוכנית	בוגרי הכשרות 1- 4 טרם התוכנית	
כ- 3 חודשים	כשנה וחצי	כ- 3 שנים	הזמן שעבר מסיום ההכשרה
28%	25.6%	7.7%	שיעור הנשים מתוך כלל הבוגרים
			רקע תעסוקתי קודם
30.2%	28.2%	38.5%	בעלי ניסיון מקצועי קודם במחשבים
54.8%	66.7%	77%	בעלי לימודים קודמים במחשבים
76.7%	78.9%	77%	עבדו בשלוש השנים לפני צופן
6,780 ש"ח	7,050 ש"ח	7,770 ש"ח	שכר ממוצע למשרה מלאה בעבודה קודמת
74.4%	82.1%	90%	סה"כ עובדים כיום בעבודה כלשהי
52%	71.8%	84.6%	מהם : עובדים כיום שהחלו לעבוד בעבודתם הנוכחית לאחר שנרשמו ל"צופן"

השוואת משתנים עיקריים בחלוקה למועדי הכשרות – ב'

בוגרי הכשרות 9-11 בתקופת התוכנית	בוגרי הכשרות 5- 8 טרם התוכנית	בוגרי הכשרות 1- 4 טרם התוכנית	
46.5%	51.3%	77%	עובדים בתחום המחשבים
7,010 ש"ח	8,700 ש"ח	11,400 ש"ח	שכר ממוצע למשרה מלאה
11	15.5	24	ותק בעבודה נוכחית בחודשים
			<u>אחוז המציינים במידה רבה מאוד ורבה:</u>
75%	64.1%	71.8%	עד כמה צופן עזרה לך למצוא מקום עבודה
90.7%	64.1%	84.6%	היית מרוצה באופן כללי מכל התהליך מאז שנרשמת לצופן
77.8%	43%	26.5%	באיזו מידה נעזרת בצופן למציאת עבודתך הנוכחית

סיכום – כלל האוכלוסייה בתקופת התוכנית המשותפת

- קיים קשר ישיר בין סוג העבודה והוותק במקום העבודה לשכר החודשי.
- ניכרת מגמה של גידול בשיעור הנשים שהצטרפו למאגר צופן וקיבלו שירות כלשהו, בעיקר בקרב אוכלוסיית בוגרי ההכשרות.
- הרוב המוחלט של בוגרי ההכשרות מרוצה באופן כללי מהתהליך שעבר מאז הרישום לצופן. **לעומת זאת**, בקרב אלו שלא עברו הכשרות, שיעור המרוצים מהתהליך נמוך יותר (כ- 50%).
- עיקר הפעילויות של צופן בהכוונה ובעזרה בהשמה בעבודה מופנות לקבוצת בוגרי ההכשרות ובמיוחד לבוגרי ההכשרות בתקופת התוכנית עם משרד הכלכלה. במידה ורוצים להגדיל את מספר האקדמאים הערבים המשולבים בשוק ההייטק, יש לשים דגש רב יותר על אוכלוסיית המשתתפים שלא עוברים קורסי הכשרה.

סיכום – בוגרי ההכשרות

- בהשוואה בין בוגרי ההכשרות למשתתפים ללא הכשרות עולה כי בוגרי ההכשרות מוצאים עבודות הקשורות יותר לתחום המחשבים, בעלות שכר גבוה יותר ושיעורי התעסוקה שלהם גבוהים יותר.
- חשוב לשים דגש על מציאת עבודה בתחום המחשבים – שביעות הרצון מהתפקיד עולה, כך גם העניין מהעבודה והמשכורת.
- כדאי לבחון אם ניתן לפתוח מספר קורסים שונים במקביל על מנת לאפשר למשתתפים ללמוד את המקצועות שמעניינים אותם.
- יש לשקול לקצר את הקורס, לבדוק את התאמת זמני הלימוד בקורס למשתתפים ולנסות להגדיל את מספר המשתתפים.
- ההכשרות תרמו להגדלת שיעורי התעסוקה של המשתתפים. ככל שעבר זמן מסיום ההכשרה, מספר גדול יותר של בוגרים מצאו עבודה, בשכר גבוה יותר ונעזרו פחות בצופן למציאת העבודה.